

163. Van Dale, de letter K (1)

1. Hij stuurde me een Ansichtkaart. Wanneer is er weer zo'n gewestelijke kaarting? Een waarzegger doet aan kaartleggen en kaartlezen. Een kaartlezer kan ook gaten lezen en impulsen doorsturen naar de CVE [see-vee-ee], de centrale verwerkingseenheid (van de computer). Een kaarttekenaar heet ook wel cartograaf. Wil je zoete- of rauwmelkse kaas? De midvoor liep behoorlijk te rauzen; hij had al eerder gerausd. Het ravelijn lag buiten de vestinggracht. Een kaaschick (Jaarboek 2008) is een aantrekkelijk blank meisje. De boerenpartij in de Kaas-en-Broodoorlog was het Kaas-en-Broodvolk. Wil je dat echt? Kaasje! Met anatto (orleaan, bixine) kun je kaas kleuren.

2. Echte kaaskoppen zijn het, die Hollanders! Stremsel is leb (runsel) en kaasstof is caseïne. Kaaswei blijft over bij kaasbereiding. Met kaasrood (brasiline) verft men de kazen rood. Wat is het verschil tussen Jan Kaas en Jantje Kaas? Of het een Hollands kaatje was, was Kaatje egaal. Ten slotte ben ik, eager als ik was, naar Kaatje in de Wolstraat gegaan. De Kaatshoek vind je alleen maar in Friesland. Een kabaret is gewestelijk een dienblad.

3. Geef mijn djellaba eens aan! De zijkant was van rood kabbehout. De kabelexcavateur, hij groef voort. Heb je kabel-tv of kijk je naar ether-tv? Shag wordt in volkstaal ook wel weduwehaar genoemd.

4. Het kabinetsstuk behelsde de plaatsing van het kabinetstuk. De Kabouterpartij kwam voort uit de provobeweging. Een kabukiacteur treedt op in het Japans toneel. Je kunt trouwens ook aan het kabukisyndroom (Jaarboek 2008) lijden. Een kabuto (Jaarboek 2007) is een samoeraihelm. Wat Kabylish is betreft de Kabylen, een Berbervolk in Noord-Afrika. Een Brabantse kachel heet ook wel: plattebuiskachel.

5. Zeg maar kaddisj, zand erover! Je sleept iemand voor de kadi of je koopt daar een kadetje.

6. We zaten gewestelijk als kadullekes bijeen. Ook Piets tong sloeg kadul. De kadushi is een grote zuilcactus. Tertiair en quartair heten tegenwoordig samen kaenozoïcum. Hoe heet dat dorp aan de noordwestoever van het meer van Galilea ook weer? Antwoord: Kafarnaüm (Kapernaüm). De ene Kaffer woont in Zuidoost-Afrika en is een Bantoeneger, de andere kaffer zit bij de cavalerie. Sorghum is kafferkoren en lamellofoons (mbira's) zijn kafferpiano's. Kafferpokken staan bekend als alastrim.

7. Biefstuk à la tartare is erg lekker met die pikante saus. Kafirs zullen als regel geen kaffiya (arafatsjaal) dragen. De kagiejongen draagt de valken op een berrie. Zij had kahler oftewel de ziekte van Kahler. De kaïd was een kaïn en vervoerde op zijn kaïk kainiet. De kaïn kembangan en de kaïn pandjang zijn Javaanse begrippen. Kaïn zelf droeg het Kaïnsmerk, maar ook Flip droeg een kaïnsteken. Het kaiserbrötchen mag nu ook kaiserbroodje (Jaarboek 2007) heten, maar nog niet: keizerbroodje. Kaisoi is een bladgroente en kairomoon een geurstof. Kajapoetolie (kajapoetiholie) komt van de kajapoetboom. Een kajotter is lid van de KAJ [kaa-aa-jee], de Kristelijke Arbeidersjongeren. Je kunt door de kajuitsramen aan boord gekomen zijn. Dat is zoiets als wethouder worden zonder raadslid geweest te zijn. De schijtlijster wilde geen scheidbrief schrijven. De eieren waren kakelfris.

8. Een kakivrucht is oranje en melig-zoetig. Na springen als een kakkerlak op de trampoline raakte ze aan de kakkerij. Zullen we even kakkestoelmeien? Op naar de volgende kakografie van het Davidsfonds! Een kal is geen calorie maar een babbelaar. De kala-azar is een vorm van leishmaniasis. De graankalander is niet geliefd. Wil je maggiblokjes of -tabletten in de soep of hanteer je het maggiflesje? De kabinetsleden zaten in de cabine van het vliegtuig. K&G staat – in België – voor Kind en Gezin, K+R staat voor kiss-and-ride. Dat was kaassie voor hem, een eitje dus. De Kabo is de Katholieke Bond van Overheidspersoneel. Bij de kabouteruil wordt er helemaal niets geruild.

9. In het Bargoens heeft een rijke meer dan genoeg kakies en meer algemeen loopt hij op zijn bezwete kakkies.

10. Heeft de bekende gouden koets op Prinsjesdag meer weg van een kales of van een calèche?

11. Een kalasnikov is een pistoolmitrailleur van Russische makelij. Een opsnijder is een Jan Kalebas, maar het kan ook een verwarde uitlegger zijn. Een kalender kan ook een oosterse bedelderwijs zijn. Die heer van Kalenstein (Jaarboek 2008) is mij nog heel wat verschuldigd. Een kalf Mozes is een echte goedzak, ontleend aan de Bijbel. Een nuka, een nuchter kalf, heeft nog niet gezogen. Het Gouden Kalf is een Nederlandse filmprijs. Wat is een kalfde koe? Antwoord: een koe die pas gekalfd heeft. En een tweede kalfkoe? Antwoord: een koe die voor de tweede maal moet kalven of gekalfd heeft. 'Kalbroeder' is een spookwoord voor 'halfbroeder'. De slager kreeg een medaille – het volk zegt medalje – voor zijn kalfsmedaillon. Kalfspoelet is voor de soep. De caustische kali, dat is kaliumhydroxide.

Rein Leentfaar